

Inhoud:

Verklaring boektitel
Voorwoord door Sgt. A. Troost, vlieger b.d.
De geboorte van nummer 460721334
Wat er aan vooraf ging
Cowboy verhalen
Ze weten je te vinden
IJzeren gordijn 1961 – 1989 Niederkirchnerstrasse, Berlijn
De oproep tot inlijving
1965 De keuringsoproep
1966 De oproep tot inlijving
Aankomst in de Tapijnkazerne
De kamerindeling
Maak je eigen matras
Persoonlijke Standaard Uitrusting
De in-keuring
Eerste lessen
Eerste oefeningen
Conditietraining
Vrijdag verlof
Carnaval
Alles gaat gewoon weer door
Verplaatsing naar 's Hertogenbosch
Hoe het regiment ontstond
ARGUS is overal
Marechaussee
Opstootje
Pieter van Vollenhoven
Mantouxtest en PRIO- prik
Alarm
UZI
Bewapening
FN MAG Mitrailleur 'Mitrailleuse d'Appui General'
FAL 'Fusil Automatique Léger'
Werking van een patroon
2e Verplaatsing naar Arnhem
Wat is en was de 435ste Compagnie
Arnhem – Büren v.v
De rug toegekeerd
Alle infanterie beveiliging compagnies
Vakbond
Vaandelwacht
Jarig en als cadeau
Zwemmen voor je MLV.
Verrekte Rozendaalseveld / hei
Poortwacht
Sikorsky
Adres
Het square
Kaartleesoefening

Verre voorloper, toen de ME nog niet bestond.
Handgranaat douche-speciaal
De leiding
Ben je dan kinderachtig
Heineken
NATO – NAVO houthakkers
Wie is Mathilde
Bivak met zwijnen
Pistool schieten
Permanentie met een te grootte schoonmaak
Waar ruikt dat naar?
Onze transportmiddelen
Organist
Wasbak of douche speciaal
Groepen
Opstap
Kerstmis 1966
Het bunkercomplex
Onmiddellijk stoppen
Vissticks en als dank de dokter
Geestelijke Verzorging
SOXMIS voertuigen
Dienst ongeval
Als de Sovjets komen
Deserteurs
Ongeoorloofd afwezig
Colonne rijden
Die vent is levensgevaarlijk of levensmoe
Slapen doe je 's nachts
Handel is handel
Gesnapt of verraden
Schuttersputje of straf
Gestraft, ben ik nu een crimineel?
Uit de tijd
Gewoon
Zal het veranderen
Momenten van ontspanning.
Dronken Jan van Heutsz
Passagieren naar één van de dorpen
Als je ziek wordt
Limburgers
Het Belgische Detachement
De Amerikaanse Brigade
Sport & spel
Radiocodes
Compagnie roots
Werken voor een zakcent
Diefstal
Parade
CADI

Van meter tot centimeter
Er is een tijd van komen en er is een tijd van gaan
Afscheid van 'Kwartier Cortemarck'
Terug in Arnhem
Nieuwe lading
Afzwaaien en bevoordering tot Geitengeneraa
Terug naar de burgermaatschappij
Een deel van de maten
De afkeuring
Mijn loopbaan was NUL komma NUL
Nieuwsgierigheid wint altijd
Enkele termen en afkortingen
Dienstmaten aan het woord
Ter afsluiting
Legerleiding en dienstmaten
Nawoord door (i.r.g.a.) Lt.Kol. Wim Bos, Geestelijk Verzorger
Met dank aan / Foto verantwoording

Verklaring boektitel: Men vroeg, wat is een 'Geitengeneraal'. Het is niets anders dan iemand die zijn gehele dienstdiensttijd gewoon soldaat is gebleven maar desondanks toch een hogere 'rang' heeft bereikt, toebedeeld op de dag van afzwaaien door zijn dienstmakers en zodanig met viltstift op zijn overhemd getekend 'bevorderd'.

Indien de motivatie in het begin hoger was geweest dan had dit niet gehoeven. Mededoor latere inzet was de betreffende soldaat beslist wel met een echte leidinggevende functie de dienst uitgegaan.

Daar had hij zeker de capaciteiten voor! Maar ja, toen het enthousiasme vat begon te krijgen was de dienstdiensttijd om. Jammer maar helaas!

Verder is het woord "Geitengeneraal" een speling van het woord uit het boek en film van "Heidi" die bevriend was met "Geiten Peter" geschreven in 1880 door Johanna Spyri.

Voorwoord.

De auteur van dit boek heb ik een aantal jaren geleden voor het eerst ontmoet bij een 'inloopmiddag' van de Bond van Wapenbroeders, eerst afdeling Rijnmond, nu afdeling Zuid-Holland geheten. Ik vond hem meteen al een aardige man met wie je een goed gesprek kon voeren over diverse onderwerpen. Destijds had hij, eerst met tegenzin, zijn 18 maanden durende dienstplicht ondergaan waarbij vermeld moet worden dat hij tegen het einde van die dienstplicht er anders tegenaan was gaan kijken.

Toen Peter mij vertelde dat hij zijn herinneringen aan het schrijven was over de dienstplicht, werd ik meteen al nieuwsgierig. Het is namelijk niet voor iedereen weggelegd om auteur te zijn en zeker niet betreffende deze, voor velen toch wel gevoelige materie. Na het manuscript gelezen te hebben, viel mij op dat hij een boeiende vorm van schrijven heeft, een en ander leest weg als een goed verhaal, opbouwend, want na iedere bladzij wil je graag de volgende lezen.

Wat mij ook opviel was zijn enorme kennis, hij schrijft niet zo maar wat en hij heeft zeker een onderzoek verricht betreffende de onderwerpen. Het geheel wordt ook nog eens ondersteund door treffende foto's welke de belangstelling voor de lezer nog laten toenemen.

Wanneer Peter met dezelfde instelling aan zijn dienstplicht was begonnen die hij aan het einde van die periode had, was hij zeker met een leidinggevende functie teruggekomen in de burgermaatschappij, mijns inziens had hij echter ook kunnen functioneren als een goed beroepsmilitair.

Het boek 'Van Soldaat tot Geitengeneraal' is een interessant geheel geworden, hetgeen zeker in elke kazerne en in elke boekwinkel hoort te liggen. Want ook voor diegenen die niets met de dienst te maken hebben gehad, is het een aanrader. Ik wens hem verder als auteur veel succes toe, want dat verdient hij.

Adri Troost, Sgt.vlieger b.d.

De geboorte van nummer 460721334

1946 In een traditioneel arbeiders gezinnetje groeide ik kort na de oorlog op met mijn ouders en een oudere zus die in 1937 was geboren. Mijn ouders hadden voor de oorlog al een kind verloren en wilden dit dus niet voor de tweede keer meemaken, na vijf jaar ellende. Dus stond ik daarna op de planning. De communicatie in het gezin verliep gemoedelijk. Je speelde als kind in de straat met je vriendjes. Als er geroepen werd, kwam je zondermoren naar huis en gehoorzaamde je. Totdat je ouder wordt, je volgde je schoolopleidingen en je wist in je achterhoofd dat je t.z.t. een oproep kon verwachten voor het vervullen van je dienstplicht. Die oproep voor de dienstplicht was toch heel wat, waar mijn ouders mee te maken kregen.

Mijn vader was ooit opgeroepen en in zijn periode rond 1920 had men nog lotingen, gebrekkige materialen en uniformen met beenwindsels, volgens zijn verhaal werd hij opgeroepen om zich te melden in de Sint Joris Doelen aan het Doelenplein in Schiedam om eventueel ingeloot te worden dienst te moeten doen. Tijdens de loting viel hij buiten de boot en mocht hij weer vertrekken. Men had in die tijd waarschijnlijk voldoende dienstplichtigen en het leger dat wij in Nederland hadden was ook niet optimaal. Echter dit zou later blijken in de jaren '40 – '45 toen men een incapabel leger had met anderhalf voertuig et cetera. Hier zal ik niet over uitweiden omdat dit niet relevant is voor dit boek.

Maar goed, mijn moeder had andere gedachten over het leger en had zo haar eigen opvattingen. Ze kon verhalen vertellen over het leger alsof ze zelf ooit in het leger had gezeten. Waar ze die wijsheid vandaan had? Ik vermoed uit een hele grote duim, maar goed het leger had ook een hele grote duim om je bezig te houden. Ik zou dan volgens haar als ik de leeftijd had voor de dienstplicht tijdens oefeningen een put moeten graven en daarin plaats moeten nemen, vervolgens zouden er tanks over die putten heen rijden en ook moest je uit rijdende voertuigen springen. Toch wel spannend die verhalen, verteld aan een negen á tienjarige, wat hem te wachten stond. Het motiveerde mij niet tegen die tijd om met plezier de dienst in te moeten, het was toch wel wat beangstigend als er tanks over je heen reden. Achteraf heb ik wel een put moeten graven en er in moeten verblijven, de zogenaamde schuttersput, maar tanks er overheen heb ik nooit meegemaakt of er iets van vernomen. Ja ik moest zelfs met mijn mooie pak, zoals ze het 'eerste grijs' van het leger noemden, door de modder kruipen en dit dan zelf wassen en ook elke dag de twee vouwen, die in de rug zaten, erin strijken. Je had in die tijd nog van die Engelse uniformen waarop de rug twee vouwen ingestreken moesten worden. Wist zij veel dat men een soort gevechtspak had. Echter een jaar of drie voor mijn dienstitijd, zo rond 1963, had men de oude uniformen reeds afgeschaft en was het leger op allerlei fronten aan het moderniseren geslagen. Zo zachtjes aan ging dus het leger veranderen naar een modernere tijd wat zeer nodig was.

Wat er aan vooraf ging

De Tweede Wereldoorlog was net twintig jaar afgelopen en lag dus vers in het geheugen van mijn ouders en had vele herinneringen en wonden nagelaten. Er werd niet of nauwelijks over de oorlogsperiode gesproken in huiselijke kring. Maar kort na mijn geboorte, in 1946, was er nog een behoorlijke nasleep van deze Tweede Wereldoorlog. Veel artikelen waren nog niet of nauwelijks verkrijgbaar of nog op de bon. Op de foto is het bombardement van Rotterdam dat op 14 mei 1940 om 13:29 uur plaats vond te zien. Op dat moment vielen de eerste bommen welke het centrum van de stad verwoestten. Daags na het bombardement stond de

stad nog steeds in brand. De foto is gemaakt vanuit Overschie; op de voorgrond het voormalige Pieter de Hooghplein met als zijstraat v.Staverenstraat. Het heropgerichte Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) kreeg in de jaren na 1945 van de Nederlandse regering de opdracht om orde te handhaven door Politionele acties alsmede de vrijheidsstrijders te ontwapenen. Molukse beroepsmilitairen vormden een deel van dit leger. Veel Indonesiërs beschouwden hen na de onafhankelijkheid meer als verrader vanwege hun band met de voormalige Nederlandse kolonisator. Men kreeg het aanbod om deel uit te gaan maken van het Nationale Indonesisch Leger. Sommigen deden dat, maar anderen waren doodsbang voor represailles die ooit zouden kunnen volgen. In 1949 moest Nederland zich definitief terug trekken uit Indonesië. De kwestie Nieuw Guinea, die zo rond 1953 ook speelde. De 'Grote Beer' in het oosten was ook niet geheel te vertrouwen, maar goed dat komt verder in het verhaal wel ter sprake. Het hoogtepunt van mijn jeugd,

nou een hoogtepunt was het namelijk ook weer niet, de oproep. Met alle toestanden die er waren en dan mijn dienstitijd in een zeer gespannen politieke periode. Vooral op een oproep voor het leger zat je als ouders en jonge knaap al helemaal niet te wachten. Maar eerlijk is eerlijk, achteraf ben ik blij dat ik dit stuk levenservaring heb meegekregen en heb mogen meemaken, maar vooral dat ik het er levend vanaf heb gebracht. Een domper is dat er tijdens mijn dienstitijd toch iemand in onze compagnie is omgekomen. Helaas is ook een buurjongen die bij mij in het portiek woonde, in het leger omgekomen. Dit was wel een jaar of 5 na mijn dienstitijd, maar toch kon er van alles met je gebeuren. Tijdens mijn dienst waren er wel een paar dieptepunten, zodat je er tussenuit wilde piepen. Was ik zwak geweest en had ik daaraan toegegeven, dan waren de gevolgen niet te overzien geweest. Je was dan een deserteur, wat je je gehele leven zou blijven achtervolgen bij onder andere overheidssollicitaties. Je kreeg een behoorlijke straf en moest dan als ze je opgepakt hadden beslist de rest van je dienstitijd met wat verlenging doorbrengen in de Koning Willem 3 kazerne in Nieuwersluis, het zogenaamde opvoedingskamp of strafkamp, waar je wel even wat discipline bijgebracht zou worden. En een functie als ambtenaar of aan de overheid gerelateerde bedrijven in die tijd had je dan verknoeid, maar het lag er ook aan wat je uitgevreten had. Dus even de schouders eronder en volhouden ook al was het niet altijd even leuk en makkelijk.

Cowboyverhalen

De zoon van een nicht van mijn vader, Gerrit Huijgens *1934 – †1970 ging in 1954 in dienst en ik weet door overlevering van zijn broer Dirk (wij woonden vlakbij elkaar en zijn even oud) dat hij in Ossendrecht gelegerd is geweest. Dirk was mijn vriendje, hij vond het prachtig om ook die stoere verhalen die hij weer opving door te vertellen. Deze waren behoorlijk aangedikt, kinderen pochen immers altijd tegenover elkaar. Gerrit, die dus in 1954 in dienst ging, had wat verhalen over het leger verteld aan een ieder die het maar horen wilde, ongelooflijk. Zo had hij een verhaal dat vele mensen die naar dienst gingen, uitgezwaaid werden door hun liefde en ouders. Eén van de rekruten vond een plaatsje bij het raam van de trein zodat hij door het openen van het raampje nog even een afscheidskus kon geven aan zijn geliefde en een hand aan zijn pa. De conducteur blies op zijn fluit en de trein zette zich in beweging, de vader rende nog een stuk zwaaiend mee tot het

einde van het perron en kon nog net tegen zijn zoon roepen: Jongen, Sinterklaas bestaat niet hoor, wat ze je ook wijs willen maken daar in dienst. Ome Jan speelde altijd Sinter Klaas thuis en de buurman belde en zetten de zak met cadeaus neer. De overige in de coupé aanwezige jongens keken elkaar verbaasd aan en gniffelden, zo vertelde hij. Dat waren de zogenaamde cowboyverhalen van hem waar hij goed in was. Verder had hij gezegd dat het eten belabberd was, de koks die dat klaar maakten gooiden er met hun pet naar, ze waren ook maar dienstplichtigen. Zo was de groente niet goed gewassen en zaten er nog wormen in de sla en slakken in de andijvie. Dus mijn moeder geloofde dit stellig en zei tegen mij: Over negen jaar moet je ook in dienst en krijg je ook wormen in je sla en dan word je kanonnenvlees.? Ik begreep daar geen snars van, 'Kanonnenvlees' wat is dat nu weer, ik was toen een jaar of elf, twaalf. Dus over soldaten en het leger was men zeer angstig en men moest dit zo snel mogelijk vergeten en niet meer oprakelen. Dit terzijde: Een van de verhalen was dat mijn ouders te maken hebben gehad met een Duitse militair wegens een huiszoeking. Mijn vader was nog in het bezit van een radio die men enkele maanden eerder had moeten inleveren. Een paar deuren verder woonden Duitse sympathisanten die hem verraden hadden dat hij nog in bezit was van een radio en deze op bevel niet ingeleverd had. De soldaat die kwam controleren, heeft hem niet kunnen ontdekken maar wist alles en gaf mijn vader de raad om de radio die hij verborgen hield, weg te doen. Dus het blijkt ook te meer dat er jongens in het Duitse leger zaten die helemaal geen zin in oorlog hadden, maar moesten. Als ze weigerden, werden ze standrechtelijk geëxecuteerd. Alle geluk hadden ze dus dat er een goede Duitser aan de deur kwam; voor hetzelfde geld was het geheel fout afgelopen. De oorlog was voorbij en een groot deel van Rotterdam lag nog in puin, maar men was her en der met de wederopbouw bezig. De Schiekade en de overige delen van de Coolsingel en andere wateren in het centrum had men gedempt of was men bezig om dit te dempen met het stadse puin, waar moest men het anders laten?

Ze weten je te vinden

Kleinpolderkade plm. 1975

Ik was een jaar of elf toen we nog in een oud huis aan de Kleinpolderkade woonden. Het was een huis met een woonkamer, keuken en een zolder, meer was er niet. We hadden wel elektra en gas via een gasmeter die op muntjes werkte en alleen koud stromend water en dat was het. In bad gingen we eenmaal per week op vrijdagavond. We gingen niet in een badkuip of douche (die hadden we niet), maar in de 'waskit'; deze werd gevuld met twee emmers water (plusminus twintig liter) en enige tijd op het gas gezet tot deze op de juiste temperatuur was. Was het iets te heet dan werd er gewoon een keteltje koud water aan toegevoegd om op de ideale temperatuur te komen. Was de temperatuur goed, dan werd de 'waskit' op de geverfde betonnen keukenvloer gezet en ging ik mij wassen. Daarna ging mijn vader in hetzelfde sop. Even later mijn moeder en dan waren we weer voor de gehele week schoon. Voor de rest van de week haalde je 's ochtends een washandje met koud water aan de gootsteen over je gezicht en klaar was Kees; fris gewassen ging je naar school of je werk. Een toilet hadden we niet in huis. We moesten daarvoor via de achterdeur vijftien meter over de binnenplaats, waar een houtenhokje stond. Echt zo'n ouderwetse 'kakdoos' waar we met vier gezinnen gebruik van maakten.

In het jaar 1957 gingen we in oktober verhuizen. De tijd was iets moderner geworden. Mijn ouders hadden beslist om zich in te laten schrijven bij de Gemeentelijke Woningstichting Rotterdam (GWR) en enkele maanden later kregen ze de uitnodiging te komen kijken naar een woning in de Patijnstraat. Dit waren voor die tijd zeer moderne naoorlogse huizen, dus accepteerden ze de woning waar acht gezinnen hun toegangsdeur hadden doormiddel van een portiek. Hier hadden we een woonkamer en twee slaapkamers, alsmede een keuken en wasruimte en een kelder.

Ze waren het zat om tegenover de smederij van de firma Snaathorst te wonen waar met vaste regelmaat een geparkeerde vrachtwagen voor het raam stond. Het is dan wel via onze overgrootvaders uit 1867 familie maar toch irriteerde men zich er aan. De woning lag iets lager dan straatniveau, wat betekent dat het raamkozijn buiten 75 cm boven straatniveau lag. Al stond er maar een gewone luxe auto voor het raam dan zag je al niets. Om een voorbeeld te geven; ga naast een auto op je knieën zitten, dan zie je wat wij zagen vanuit het huis. Om de zoveel tijd kwam er ook nog eens een transportbedrijf van de 'Blauwe Ster' ijzeren binten en plaatmateriaal lossen voor de smederij. Men haalde het er niet met een kraan of vorkheftruck vanaf. Kranen op vrachtauto's waren zeldzaam in die tijd en ook een vorkheftruck; het lossen was gewoon handwerk. Men gebruikte een wringijzer en liet het dan van de vrachtwagen vallen en dit veroorzaakte vooral in de zomer tijdens droogte een behoorlijke stofboel.

Mijn zus was reeds met haar achttiende het huis uit en werkte intern in Sanatorium Zonnestraal in Hilversum. De huur van vijf gulden per week werd na de verhuizing ook flink hoger en zou nu plusminus vijf en dertig gulden gaan worden, in 1956 een hele hap van het weksalaris. Eind oktober waren we dan verhuisd. We hadden zowaar een keuken met een warme en koude kraan. Nog mooier was dat we een lavet hadden en geen 'waskit' meer en zo hoefden mijn ouders voor het baden geen water meer op te warmen. We konden dus in bad wanneer we wilden door alleen maar de kraan open te draaien. Maar je moest wel op passen: het warme water was niet oneindig uit de boiler. Volgens mij hadden wij een zestig liter boiler. Bij te veel gebruik van warmwater tijdens het douchen had de volgende een koude douche. Er was een echt 'Water Closed' , door aan het touwtje te trekken spoelde hij geheel schoon. Ik had nu de beschikking over een eigen slaapkamer en sliep niet meer met mijn ouders op de zolder waar in de winter het ijs dik op de ruiten stond en ijsvorming op de dekens van je adem; wat een weelde! Alleen in de woonkamer hadden we een kolenhaard. Deze werd een aantal

jaren later door de woningbouw vervangen door een CV-gashaard, zodat de slaapkamers ook gelijktijdig werden voorzien van radiatoren en het gehele huis heerlijk warm was. Ook was een dikke ijslaag in de winter op het raam verleden tijd. We hadden een kelder waar we de fietsen konden plaatsen. En zo veranderde ons leven drastisch en gingen we langzaam over naar de moderne tijd.

IJzeren gordijn 1961 - 1989

In de nacht van 12 op 13 augustus 1961, ik was toen net vijftien jaar, werd er begonnen met de bouw van de 'Berlijnse Muur' onder dwang van het communistische Oost-Duitsland, dat zich op die manier wilde afscheiden van het kapitalistische Westen wat niet deugde. De Russen die in de oorlog van 40 - 45

vochten tegen de Duitsers omdat deze tot ver over hun grens Rusland waren doorgedrongen werden met harde hand teruggedreven. Rusland heeft toen maar meteen een deel van Duitsland geannexeerd om het Westerse kapitalisme op

afstand te houden en heeft toen maar gelijk hun poppetjes aan de macht gebracht. Dit geannexeerde, zeg maar gestolen stuk Duitsland is bekend geworden onder de naam de Duitse Democratische Republiek (DDR). De periode dat wij in Duitsland waren gelegerd in 1966 bestond de muur pas vijf jaar en zou nog heel wat jaren blijven staan tot 9 november 1989. Ik heb de beelden nog sterk in mijn geheugen staan betreffende de val van de muur wat door het dagelijkse nieuws op TV werd getoond. Wij zaten in Büren niet al te ver (plm.50 km) van de Oost-Duitse grens vandaan en stonden er niet bij stil wat de gevolgen hadden kunnen zijn als het tot een uitbraak van een derde wereldoorlog was gekomen. We beseften het allemaal niet en waren daar ook

helemaal niet mee bezig, we waren meer bezig met het gedoe dat we in dienst moesten, dit blijkt wel als

je verder in het verhaal komt. Het einde van de Tweede Wereldoorlog betekende gelijk het begin van de Koude Oorlog, de spanningen ontstonden namelijk al veel eerder dan in het bewuste jaar 1961. De Berlijnse muur ook wel het 'IJzeren Gordijn' genoemd, is vandaag de dag het meest bekende symbool van de Koude Oorlog en de tweedeling tussen Oost en West-Duitsland. Al in de zomer van 1945 werd de grens tussen de bezettingszones in Berlijn afgebakend. Op bepaalde plekken werden slagbomen en langs de gehele grens van noord tot zuid werden zwart-rood-geel gestreepte houten palen geplaatst, later zijn ze gefabriceerd van beton. Deze palen hadden aan de West-Duitse zijde het Oost-Duitse wapenschild om duidelijk aan te geven wat Oost-Duitse grondgebied was, daarnaast werden kleurmarkeringen op bomen gebruikt om de grenzen aan te geven. Deze wapenschilden, beter gezegd emblemen, werden er vaak in de nachtelijke uren afgesloopt door souvenirjagers. Tijdens mijn bezoek aan de Oostgrens in 1973 in de regio Lübeck waren er diverse verdwenen en enige dagen later waren ze weer terug geplaatst.

Om de zonegrens te overschrijden, had men toestemming nodig. Europeanen die de grens over wilden met een voertuig naar bijvoorbeeld West Berlijn of Polen, kregen een grenspost aangewezen die zij moesten gebruiken om de DDR binnen te komen. Het vervoermiddel werd dan grondig doorzocht op smokkelwaar of eventuele dubbele bodem. Sinds de oprichting van de Deutsche Demokratische Republik (DDR) nam een steeds groter aantal burgers uit het oosten zijn toevlucht tot de Bondsrepubliek, dus West Duitsland. In 195 werd Niederkirchnerstrasse, Berlijn 2015 de grens door de Duitse Democratische Republiek afgebakend met hekken, bewakingsposten en alarminstallaties, maar dit kon niet alle vluchtelingen tegenhouden. Langs de grens werd een vijf kilometer brede verboden zone ingericht. De verboden zone mocht alleen betreden worden als men speciale toestemming had; meestal waren dit lokale west Duitse bewoners. Tijdens mijn bezoek aan de plaats Schlutup bij Lübeck stonden we bij een afsluiting en vanuit een Oost Duitse toren werden we met verrekijkers in de gaten gehouden wat wij daar deden en van plan waren. Om de zoveel tijd kwam er een patrouille over een speciaal aangelegd pad langs om controle uit te voeren. Deze patrouille bestond altijd uit twee personen zodat ze elkaar in de gaten konden houden. Het was dus ook voor deze militairen niet mogelijk om de Duitse Democratische Republiek naar het vrije westen te ontvluchten. Men had niets ontzien: bomen werden gekapt en huizen die in de zone stonden werden gesloopt om de Oost-Duitse militairen vanuit hun bewakingstorens een goed zicht te geven op eventuele personen die zich binnen het gebied bevonden. Jaren later toen ik Berlijn bezocht heb ik kunnen ervaren wat zo'n muur een impact op de mensen moet zijn geweest. Natuurlijk was het toen in de beginperiode nog niet zo moeilijk om te ontsnappen. Via de gaten in de grens verlieten tussen 1949 en 1961 zo'n 2,5 miljoen mensen de Duitse Democratische Republiek en Oost-Berlijn. Dit waren grotendeels hoogopgeleide jonge mensen, deze vertrekkende mensen waren een behoorlijke bedreiging voor de economie van de Duitse Democratische Republiek en zou eventueel zelfs het voortbestaan van het land in gevaar kunnen brengen. Ongeveer

50.000 Oost-Berlijners werkten toen in West-Berlijn, terwijl ze onder financieel gunstige voorwaarden in Oost-Berlijn of de voorsteden in de Duitse Democratische Republiek woonden. Op 4 augustus 1961 vaardigde het Oost-Berlijnse stadsbestuur uit dat sectorforensen zich verplicht moesten laten registreren en de huur voortaan in West-Duitse marken te betalen. De muur was dus het symbool tussen goed en kwaad van twee systemen; een ieder dacht en had het idee bij het juiste systeem te behoren, de rijken in het westen en door de Staat verzorgde in het oosten maar wel stond men onder staatstoezicht zonder armoede.

Jaren later na de val van de muur ben ik in 2015 in het gebouw van het voormalige 'Ministerium für Staatssicherheit' (MfS) geweest en wel in Stasi House 1, aan de Russchenstrasse 103, Berlijn het voormalige hoofdkantoor van het Oost-Duitse Ministerie voor Staatsveiligheid in de Berlijnse wijk Lichtenberg wat nu als Stasi- museum ingericht is en heb daar gezien dat je in hun verzorgende staat sterk in gaten werd gehouden. Hoe meer je buurman over jou kon vertellen, des te meer hij steeg in het aanzien van de Staat. Dus verraders werden op een bepaalde manier beloond met beperkte vrijheid. Deze Stasi (Staatssicherheit Politsei) opgericht 8 februari 1950 is beëindigd 13 januari 1990. In het jaar 1989 waren er nog 91.000 personen werkzaam. Enige jaren later in 2016 was ik in het Harzgebergte een ander deel van het voormalige Oost-Duitsland de plaats Dankerode en bemerkte dat de mensen toch enigszins terughoudend waren met uitspraken en antwoorden op bepaalde vragen. De angst zat er nog heel diep in om verraden of gearresteerd te worden, zo waren deze mensen geïndoctrineerd. Ook waren de jongere mensen die voor 1990 waren geboren bedreven in het lezen en spreken van het Russisch wat ze moesten leren als vak op school. Ik zei het al, wij als vrije westerlingen hadden er geen besef van en al helemaal niet van de politieke spanningen en wat er zich allemaal afspeelde, je las wel wat in de krant, maar daar was je helemaal niet mee bezig als jonge knaap, het was een 'Ver van mijn bed-show'. We vonden het al verschrikkelijk dat we uit de burgermaatschappij werden gehaald om de dienstplicht te vervullen.

1965 De keuringsoproep

Inmiddels was ik achttien jaar en wist dat ik binnenkort aan de beurt zou zijn voor een oproep om je te melden voor het leger. Maar hoe dat ging, wist ik niet; moest je een bericht van de gemeente afwachten of moest je er naar toe om je te melden

Voormalige keuringsgebouw van Bleyswijkstraat te Delft

of hoe ging dat? Dus je leeft in de hoop dat ze je zullen vergeten, maar nee hoor, ze weten je echt te vinden ook al was ik reeds een aantal jaar verhuisd van de Kleinpolderkade naar een nieuwbouw woning in de Patijnstraat. De Belastingdienst en de Burgerlijke stand wisten precies waar je uithing, je moest dit toen allemaal nog doorgeven aan de diverse instanties. Mijn ouders hadden dit allemaal keurig voor elkaar en voldaan zoals het een fatsoenlijk burger betaamt, zo waren zij nu eenmaal ook opgevoed door hun ouders.

Op een zekere dag in 1964 plofte de zogenaamde bom in de brievenbus; ik meen dat ik op dat moment achttien jaar was zo terug rekenend. Dit was de gele oproepkaart van defensie, afkomstig via de Gemeente, om maar even op die en die datum te verschijnen voor de keuringsraad aan de van Bleyswijckstraat te Delft. Men had er keurig een vervoersbewijs bijgevoegd, een routebeschrijving en vertrektijden van het openbaarvervoer en zelfs als je met de trein ging, informatie over het perron waarvan je vertrok dus kon je je er niet mee afmaken met: ik heb geen geld of ik kan het niet vinden. Nee, men had zich heel goed ingedekt zodat ze jou alles konden verwijten als je geen gehoor aan de oproep gaf. Kwam je niet opdagen, dan had men wat anders achter de hand: de marechaussee die je dan wel even op kwam zoeken om te zien wat er met je aan de hand was. Dus ben ik met de toenmalige bus van de Westlandse Stoomtram Maatschappij (WSM), deze stopte vlakbij ons, naar Delft – Station gegaan. Dit is prima gegaan, maar nu stond ik dan in Delft, waar moet ik heen. Sukkel die ik was, ik had toch een routebeschrijving gekregen waar het duidelijk op stond. Helaas dit had ik thuis laten liggen. Mensen genoeg om aan te vragen dus schoot ik een persoon aan en vroeg: Weet u de weg naar de van Bleyswijckstraat?. Deze persoon kon het mij precies vertellen: ik moest vanaf het busstation linksaf en dan rechtsaf de tunnel onder het spoor door en daar zou ik meteen het betreffende gebouw zien staan. Welke Delftenaar weet deze straat nu niet, ze hebben er ook zelf hun keuring ondergaan. Ik was op tijd aangekomen op het opgegeven adres. Ik ben naar binnen gegaan, het liep allemaal vanzelf, er stonden bordjes met pijlen waar ik mij moest aanmelden. Aangekomen in de zaal mocht ik plaatsnemen en gewoon afwachten wat er komen ging. Op een bepaald moment werd mijn naam afgeroepen door iemand en ben ik naar hem toegelopen, dat deed men allemaal, dus waarom ik niet?. Allerlei vragen vuurden ze op mij af. Ben je gezond, heb je dit gehad, heb je dat gehad, komen de volgende ziektes in de familie voor? Weet ik veel. Was het niet zo dat je pas een dokter nodig had als je been eraf lag of een gat in je hoofd had. Verder werden er vragen gesteld over welke krant je ouders lazen en of je wist of ze lid waren van een politieke partij. In het kamertje er naast kwam je bij de militair arts en deze bekeek mij van onder tot boven of ik wel helemaal goed in elkaar zat. Er werd geluisterd met de stethoscoop naar de longen en het hart. De oren werden gecontroleerd, ik moest herhalen wat de persoon fluisterend zei. Allerlei vragen waar ik antwoord op kon geven werden genoteerd zoals: Heb je pokken gehad? Heb je rodehond gehad? Verder vroeg men of er bepaalde ziektes in de familie of het gezin voorkwamen. Is er iemand met polio in de familie? en noem maar op. Ze vroegen je het hemd van het lijf. Gelukkig kon ik al deze vragen met "nee" en "weet ik niet" beantwoorden. Ze hielden hier een bepaald keuringssysteem er op na waar ik later achter ben gekomen, het ABOHZIS systeem. Elke letter van dit woord heeft een cijfer van 1 tot 5; hoe hoger het cijfer des te slechter het voor dat onderdeel was. Eigenlijk waren er jongens die graag een hoger cijfer wilden, maar helaas begrepen ze niet dat dit consequenties kon hebben voor een eventueel verdere loopbaan in de burgermaatschappij als men vroeg of je in dienst was geweest. Bij mijn latere sollicitatie als ambtenaar vroeg men daar inderdaad naar. Dit was belangrijk en het werd bij je ambtsjaren opgeteld. Dit was weer een voordeel zodat ik met achtendertig en een half

dienstjaar mijn veertig dienstjaren vol had en eerder kon stoppen met werken. De punten van de beoordeling ABOHZIS bestaan uit de volgende onderdelen van de keuring;

	Goed gekeurd	Acceptabel	Herkeuren	Ongeschikt	Afkeuren
A = Algemeen	1	2	3	4	5
B = Bovenste ledematen	1	2	3	4	5
O = Onderste ledematen	1	2	3	4	5
H = Horen	1	2	3	4	5
Z = Zien	1	2	3	4	5
I = Intelligentie	1	2	3	4	5
S = (geestelijke) Stabiliteit	1	2	3	4	5

Bovenstaande kan niet met 100% worden aangegeven op exacte juistheid

Verklaring:

Algemeen:	Men bekijkt je algemene gesteldheid.
Bovenste ledematen: (armen en handen)	Zijn handen compleet met alle vingers
Onderste ledematen: (benen en voeten)	Heb je kromme benen (Engelse ziekte)
Horen:	Is het gehoor 100%
Zien:	Wat is je bril sterkte
Intelligentie:	Ben je slim genoeg
Stabiliteit:	Bij S5 mankeer je wat en is niet goed

Belangrijk was de 'Stabiliteit', een normaal mens kreeg '1' maar was er iets met je aan de hand, bijvoorbeeld je was niet helemaal snik, dan kreeg je een S5 en was je afgekeurd voor het leger. Personen met het 'Downsyndroom' of 'Invalide' hoefden al helemaal niet voor de Keuringsraad te verschijnen. Mensen die een slecht zichtvermogen hadden of enigszins doof waren, kregen een hoger nummer

Tandartskaart
(Smeetsingebewijs)
 Naam verzekerder: *Marlyn Peltus M*
(naar getuigde verzekerde en wettelijk ook naar eigen naam)
 Voornamen: *Peltus M*
(de eerste vollett)
 Adres: *Paviljoenstraat 30A*
 Geb.datum: *21-7-46*
(dag, maand en jaar)
 Ziekenfonds: *G.R.R.* Vers. No.: *405333* Bode No.: *37*

Van controle wordt u verwacht in:		Naam Tandarts	Paroof Tandarts	Van controle wordt u verwacht in:		Naam Tandarts	Paroof Tandarts
de maand	in h. jaar			de maand	in h. jaar		
<i>Aug</i>	<i>1966</i>	<i>I. C. STERKENBURG</i>	<i>Mom</i>	<i>19</i>		<i>I. C. STERKENBURG</i>	
	<i>19</i>	<i>ROTTERDAMSE AVENUE 46</i>		<i>19</i>		<i>TEL. 122213</i>	
	<i>19</i>			<i>19</i>			
	<i>19</i>			<i>19</i>			
	<i>19</i>			<i>19</i>			
	<i>19</i>			<i>19</i>			
	<i>19</i>			<i>19</i>			

dat kon leiden tot een vijf en dan werd je als het heel ernstig was, afgekeurd. Je kon de keuringsartsen echt niet voor het lapje houden door 's ochtend een lepel zout in een glas water te gooien en deze dan op te drinken zodat je bloeddruk als een pijl omhoog schoot. Nee als je een te hoge bloeddruk had, moest je 's middags nogmaals terugkomen voor een na controle en dan viel je door de mand omdat de bloeddruk van bijvoorbeeld 190 na die tijd weer enigszins normaal was. "Wat

zegt u, ik ben enigszins dovig, ik versta u niet goed". Men had daar óók een foefje

op door een bepaald geluid achter je te laten horen waarop je zonder meer zou reageren. Inmiddels was het lunchtijd en die was meteen aan de lunch die ik mijn gehele diensttijd de komende achttien maanden zou krijgen, ook het rijtje waarin je moest staan met je aluminium drie vakkenbord om je kuch en beleg te kunnen pakken. Nu waren er allerlei personen van diverse pluimage die wel even stoer zouden doen en groepjes vrienden van dezelfde leeftijd uit de diverse dorpen. Nee die zouden het wel even maken. Ik kan je zeggen dat ze al direct even werden toegesproken door één of ander persoon met van die sterren op zijn schouders. Het hielp eigenlijk niet zo heel veel, maar toch waren ze wat makker dan bij binnenkomst. Tijdens het eten zaten er een paar aan mijn tafel aan de raamzijde. Doordat het een lange tafel was van plusminus vier meter dacht één van die gasten leuk te zijn en had het er over dat hij geen bier had. Hij riep: "Ober één bier graag" en gaf zijn lege beker een zwieper zodat deze voor ons voorbijgleed, zoals je dat wel eens in cowboyfilms ziet, en naast mij van de tafel kukelde. Natuurlijk was hij stuk. Dan kwam er plots een of andere leidinggevende die hem even apart nam. Dit betekende ook dat ze je in het 'snotje' hielden en ook ongemerkt jou observeerden. Wat ze hebben besproken weet ik niet maar dat het niet goed was werd wel duidelijk. Terug aan tafel was hij behoorlijk mak. Grote monden onder het eten of geschreeuw accepteerde men niet en drukte men ook heel snel de kop in. Nee, dat was daar goed georganiseerd in Delft en je wist meteen dat je normaal moest doen. De eerste kennismaking met het leger heeft mij aan het denken gezet om mij in werkelijke dienst kalm te houden. Ik was toen al niet zo'n druktemaker maar wist gelijk 'Hier moet je oppassen'. Nu brak het moment aan dat we een vel papier en een potlood voor ons kregen. De uitleg was dat we morsetekens te horen zouden krijgen en wij die moesten noteren aan de hand van signalen met een lange of een korte toon. Een streep voor de lange of een punt voor de korte. Dit was om te testen of je geschikt was om 'Morsetekens' op te nemen. Als je het tempo kon bijhouden en je het volgens het morseboekje ook nog goed deed, dan maakte je grote kans radiotelegrafist in de krijgsmacht te worden. Ik was na enkele testen, waarbij de opdrachten steeds sneller gingen, al snel uitgerangeerd ondanks mijn ervaring met morse binnen de toenmalige padvinderij wat toch wel wat trager werd gedaan. Verder moest ik mij, voordat ik bij de keuringsraad kwam, bij de eigen tandarts laten saneren en het bewijs, de kaart, op de dag van de keuring tonen zodat ze in het leger zelf zo weinig mogelijk hoefden te doen. Dus ik ben naar mijn tandarts gegaan, die toen nog op de Rotterdamse Rijkweg zat, met de mededeling: "De boel saneren voor het leger". Nou dat heb ik geweten. Tweemaal terug komen en maar boren. Toen die pijnlijke klus eindelijk was gepiept, (we hadden toen nog geen super hoge toeren draaiende watergekoelde boren) hoefde ik me daar geen zorgen meer over te maken. Zo rond 15.30 uur mochten we na de laatste keuringsarts te hebben bezocht naar huis en zat de keuring er voor deze dag voor mij op. Een uitzondering was dat er enkele personen waren waar men aan twijfelde. Deze personen moesten nog even bij bepaalde artsen terugkomen. Je weet wel: hoge bloeddruk enzovoort, nee vangen doen ze je altijd en zij hadden vaker met dat bijltje gehakt en kenden alle grappen en grollen al zo'n beetje, maar het zal best enkele wel gelukt zijn om de dans te ontspringen.

Nu nog even terug naar het station en wat bleek: ik had ook de achteruitgang kunnen nemen en hoefde dus minder ver te lopen. Toen ik rond 17:00 uur thuis was, waren mijn ouders zeer benieuwd hoe die dag verlopen was met de keuring. Ik zei: Ik ben afgekeurd, de Minister van Defensie Piet de Jong heeft mij niet nodig. Ze wilden natuurlijk meteen weten waarom ik afgekeurd was. Ik zei hen dat ik met ingang van volgend jaar voor achttien maanden niet thuis mocht wonen en elders in den lande moet verblijven. Ja en toen wisten ze het, "Je bent gelukkig